GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 31.

We Srodę Dnia 17. Kwietnia 1805.

Z Wiednia d. 10. Kwietnia.

J. C. K. Apoftolska Mość poftanowiwszy zaszczycić orderem złotego runa Arcy Xiążęta Rainiera i Ludwika, wyznaczył na to dzień niedzielny 7 Kwietnia. Po zwykłem nabożeńftwie w zamkowym kościele, udał się J. C. K. Mość do rycerskiey sali, a gdy usiadł na tronie pod baldachimem, ftanęli wpół koła na przeciwko tronu przytomni w Wiedniu kawalerowie tego orderu, a za tronem ftanęła znaczna liczba widzow. Po prawey ftronie J. C. K. Mci ftał C. K. nadworny marszałek hrabia Schaffgotsze z dobytym pałąszem, po lewey zaftępuiący mieysce kanclerza i pisarza tego orderu. Po danym znaku przez J. C. K. Mość, iako naywyższym miftrzu i Monarsze tego orderu rozpoczęła się uroczyftość. C. K. nadworny miftrz obrzędow i nayftarszy członek orderu, Xżę Starhemberg, wprowadził z pobliskiego pokoiu Arcy Xcia Jmci Rainiera, iako kandydata, za poprzedzeniem woźnego orderu, aż do podnożka tronu, na którym uklęknął. Po odpowiedzeniu na zapytania J. C. K. Mci i podziękowawszy naypokorniey za przyięcie, był kandydat, ponieważ ieszcze nie był rycerzem, na rycerza passowany. Potem uklęknął przed wyftawionym obok tronu ołtarzem, a zaftępuiący mieysce kanclerza przeczytał mu zwykłą przysięgę, którą wysoki kandydat zakończył temi słowy: *Ita juro et sic me adjuvet Deus et omnes Sancti ejus.* Po skończoney przysiędze uklęknął znowu kandydat na podnożku tronu, poczem zawdział na niego J. C. K. Mość złoty łańcuch, i uścisnął go podług zwyczaiu. Arcy Xżę Jmć udał się potem do członkow wysokiey C. K. familii, które są tym orderem zaszczycone, uściskał ie, rownie iak inne członki tego orderu. Takim samym sposobem był i drugi kandydat Arcy Xżę Jmć Ludwik tym orderem zaszczycony.

D. 7 t. m. w niedzielę kwietnią znaydowali się Nayiaśnieysi Cesarftwo Jchmość przy assyftencyi dworu, na święceniu palm i passyi w zamkowym kościele.

J. C. K. Apoftolska Mość raczył weneckiego patrycyusza kawalera Bartłomieia Gradenigo, przez wzgląd na wielorakie tego domu zasługi w bywszey Rzpltey weneckiey i bohaterskie czyny, mianować nayłaskawiey swoim ambassadorem przy dworze Kr. Hiszpańskim.

Nayftarszego radcę rządowego niższey Auftryi Jozefa de Hackher na Hart, raczył J. C. K. Apoftolska Mość przez nayłaskawszy wzgląd na iego ciągłe przez 43 lat wiernie

gorliwe i ważne dla kraiu zasługi zaszczycić małym krzyżem królewskiego orderu S. Szczepana. D. 30 Marca r. b. pasował J. C. K. Mość tego godnego zgrzybiałego w usługach kraiu urzędnika na rycerza tego orderu w przytomności obecnych tu kawalerow, i oddał mu własną ręką ozdoby tego orderu, dowodząc na nowo, iak mu miło iest nadgradzać znakomite zasługi okazaniem publicznie nayłaskawszego swoiego ukontentowania.

J. C. K. Apostolska Mość mianował nayłaskawiey barona Ignacego Fergatscha swoim aktualnym szambelanem.

Znakomite zasługi podpółkownika C. K. 53 Jellachicha pieszego regimentu i kawalera orderu woyskowego Maryi Teressy Michała Markante de Blankenschwert, które w czasie 33 letniey służby przez swoią gorliwość i odwagę położył, skłoniły J. C. K. Apostolską Mość do wyniesienia go z całym iego potomstwem do godności barona.

J. C. K. Apostolska Mość raczył bywszego rotmistrza Xcia Alberta regimentu kieryssierow, Karola Bittner na Bittenthalu, przez nayłaskawszy wzgląd na iego zasługi i waleczność w czasie 18 letniey woyskowey służby, z całym iego potomstwem do godności barona wynieść. Majora zaś w regimencie 53 Jellachicha, Balcera Josich, w nadgrodę iego 30 letniey woyskowey służby godnością szlachectwa nayłaskawiey zaszczycić.

D. 25 Marca umarł w Brynie w 61 roku czynnego życia C. K. morawsko-śląski rządowy radca i assessor kraiowego stanu wydziału Jgnacy Taulow, kawaler de Rosenthal.

Z Petersburga d. 19. Marca.

Tayny radca Tatiszew, mianowany posłem w Neapolu, wyiechał tam w przeszłym tygodniu. Jako sekretarz poiechał z nim P. Polinka, będący dawniey przy rossyyskim poselstwie w Sztokolmie.

Xżę Alexander Kurakin gubernator Małorossyi, i jenerał iazdy Michelson, woyskowy gubernator Białorossyi, przybyli do tuteyszey stolicy.

Z Paryża d. 29. Marca.

Cesarz będzie podług naszych pism przez kardynała Kaprará, arcybiskupa medyolańskiego, na Króla Włoskiego namaszczony.

Powszechnie tu sądzą, iż Xżę Eugeniusz Beauharnois będzie w czasie Królem Włoskim i od niego zacznie się dynastya Królow Włoskich.

Wiele tuteyszych celnieyszych aktorow iedzie do Medyolanu.

Pod czas ostatniey woyskowey parady pokazał się Cesarz w wielkim ubiorze, w granatowym płaszczu i kapeluszu podług Henryka IV.

Plac St. Rapheau przy Frejus, gdzie Cesarz powracaiąc z Egiptu na ląd wysiadł, ma bydź zamieniony na port dla kupieckich okrętow.

Minister wewnętrzny P. Champagny wyieżdża w tych dniach do Lyonu, które także miasto odwiedzi Cesarz przeieżdzaiąc do Medyolanu.

Przeszło 300 ludzi pracuie nad przepysznym urządzeniem cesarskiego pałacu Stupinis przy Turynie.

W. mistrz obrzędow P. Segur wyiechał wczoray do Medyolanu. Kardynał Fesch iuż także tam poiechał, rownie iak W. podkomorzy P. Ramusat, z kleynotami na koronacyą Cesarza Jmci. Mowią, że Cesarz Jmć poiutrze wyiedzie z Fontenebleau do Medyolanu.

Port niceyski znacznie teraz poprawiony został.

Monitor przywodzi z Konstantynopola, że Rossyanie wysadzili z 3 liniiowych i innych

okrętow do Anacria czyli Anargii wiele woyska i ammunicyi, i zaczynaią tam budować twierdzę, do czego nawieźli wielkich kamieni z Krymu. Georgiianie dopomagaią im tey pracy, a Turcy w sąsiedztwie nie opierali się ich wylądowaniu.

Onegday grano na teatrze w St. Cloud sztukę *Nicomedes*, na którey znaydowali się wszyscy tuteysi zagraniczni posłowie.

Trybunat odprawił wczoray posiedzenie, i postanowił na nim złożyć J. C. Mci w całym składzie powinszowanie obięcia korony włoskiey.

Xżna Borghese zapadła na zdrowiu.

Z Lill donoszą, że od 17 Marca tamteysi przędzarze bawełny grozili potłuczeniem zaprowadzonych tam nowych angielskich fabrycznych machin, że poprzybiiali wiele pisanych kartek, wzywaiąc swych kolegow, aby się w pewnym dniu wszyscy zeszli, że w samey rzeczy się zgromadzili i nawet ośmielili się podać prefekturze prożbę o oddalenie tych machin, które nam koniecznie są potrzebne, ieżeli chcemy wyrownać Anglikom w rękodziełach. D. 20 wyszli w znaczney liczbie dla zniszczenia tych machin na około Lill zaprowadzonych; ale natychmiast stanęła załoga pod bronią, a iazda pospieszyła na pomoc zagrożonem fabrykom, i spokoyność przywrocona została.

Kościoł S. Genowefy w Paryżu ma znowu bydź na służbę Bożą urządzony.

Przeniesienie instytutu narodowego czyli akademii francuzkiey do pawilonu 4 narodow, iest tylko tymczasowe; chce bowiem Cesarz aby Louvre był daley pałacem umieiętności i sztuk. Roboty w celu urządzenia go do tego idą z wielkiem pośpiechem, i spodziewaią się, iż za 5 lub 6 miesięcy będzie się iuż w nim mogła mieścić cesarska biblioteka i instytut narodowy.

Piszą z Lyonu, że do Niemczech, Hiszpanii i Włoch wiele z tamteyszych fabryk materyy iedwabnych zapisuią, i że w fabrykach tamteyszych corocznie za kilka millionow wyrabiaią iedwabiu. Cena materyy iest zawsze wysoka z powodu drogości iedwabiu, do czego mierność iego zbioru i wielki wywoz iedwabiu z Turynu do Niemczech i Szwaycaryi nie mało się przykładaią.

Konsulta stanu królestwa Włoskiego wydała odezwę do ludow tegoż królestwa w takiey osnowie:

„ Kray nowy, utworzony wpośrzod wzruszeń politycznych, nie mógł doyść nagle do takiego stopnia doskonałości, stałości i mocy, ażeby byt iego, spokoyność i pomyślność były na zawsze zapewnionemi. Geniusz założyciela, acz wielki i śmiały, musiał się zatrzymać na widok nieprzełamanych zawad, i mądrość iego ostrzegła go, ażeby niezapędzał się daley, niż okoliczności dozwalały. Taki był los Rzeczypospolitey naszey, gdy się pierwszy raz na politycznym horyzoncie Europeyskim znagła ziawiła. Wielki krok uczyniła, gdy na zieździe Lyońskim pod okiem i przewodnictwemi tworcy swoiego nadała sobie nową konstytucyą i wykrzyknęła naczelnikiem swoim męża, ktorego potęga i światło rozumu mogły ią wynieść szybko na ten stopień znaczenia i szczęśliwości, do iakiego iey własne przeznaczenie piąć się pozwoliło. Ale to powtorne Rzeczypospolitey naszey urządzenie musiało bydź tylko czasowym, gdyż trzeba się było do ówczasowych okoliczności stosować, a potem tak uczynić, iak doświadczenie wskaże i nauczy. Jakoż okazało wkrotce, że wiele ieszcze do dokończenia tego gmachu brakowało; że fundamenta iego nie były gruntowne, i że interessa kraiowe, acz biegłym i cnotliwym powierzone, tak zwolna

i z taką trudnością odbywały się, iż łatwo można było dostrzedz, że sposoby w mocy ich będące nie były dostatecznie skutecznemi. Aż nareście wielki przykład dany przez Francyą przekonał wszystkich do reszty, i szczęśliwe udanie się iego ostrzegło nas, iż był czas, abyśmy go naśladowali. Jakoż zaraz konsulta stanu, obowiązana szczególniey do czuwania nad bezpieczeństwem Rzeczypospolitey, wzięła się do sposobow zaprowadzenia odmiany, którey potrzebę nie polityczne tylko wypadki zdarzaiące się na około nas wskazały, ale ią ieszcze bardziey naglący interes, to iest, ocalenie nasze uczynić nakazywało. Odkryła iuż była konsulta myśli swoie i przesłała życzenie naczelnikowi Rzeczypospolitey; podała mu iuż była skutek namysłu swoiego, gdy w tem wezwał ią do Paryża, tudzież liczną deputacyą składaiącą ſię z członkow wszyſtkich władz kraiu naszego, aby ſię na wielkiey uroczyſtości koronacyi Napoleona Cesarza Francuzow znaydowały.— Na ten czas to konsulta ſtanu, maiąc zręczną sposobność przypatrzenia ſię z bliska wielkim dziełom tego ogromnego gieniuszu, unosząc ſię nad ſtanem chwały i szczęśliwości, do którego przyprowadził znowu swoy narod, i widząc wszędzie zaufanie, dobry porządek i spokoyność, zaſtanowiła ſię nad oyczyzną swoią i przez wrodzone uczucie pozazdrościła dla tey miłey oyczyzny szczęśliwości, na którą przybyła patrzec. Z drugiey ſtrony, gdy tęż konsultę dręczyła bezprzeſtannie myśl o wielkości niebezpieczeńſtw, których ſię lękać należało, nie mogła utaić przed sobą, iż te niebezpieczeńſtwa zawsze będą zagrażać kraiowi. Gdy zaś wspomniała sobie zamiary i intereſſa niektórych mocarſtw, nie mogła pomyśleć bez trwogi o nierówności ſił, o niebezpieczeńſtwie czasowego i od łaski zależącego położenia, tudzież o mocy powabow klimatu naszego. Uznała przeto, iż ieſt iey powinnością, ażeby wzięła ſię znowu do rozpoczętey roboty; w czem złączyła ſię z deputowanemi równie znakomitemi przez urzędy, które piaſtuią, iak przez gorliwość i światło. Wszyscy iednozgodnie takie życzenie oświadczyli, iakie osądzili za naypożytecznieysze, a które bez wszelkiey wątpliwości dawno iuż we wszyſtkich sercach tkwiło. Zyczenie to poddane nam od miłości i wdzięczności, a od dobra publicznego zamienione w powinność, przyiętym zoſtało. Napoleon zoſtał Królem Włoskim. Korona ieſt dziedziczną w proſtym i prawym potomſtwie iego płci mężkiey, bądź rodzonym bądź przysposobionym. Ale on tylko ieden może piaſtować koronę włoską wraz z francuzką; naſtępcy zaś iego muszą mieszkać ciągle na ziemi włoskiey. Własny nasz interes zniewolił Napoleona do zadosyć uczynienia życzeniom naszym; iakoż niechce zatrzymać korony, i dopoty ią tylko zatrzyma, dopoki nasz interes wskazywać będzie konieczność iego mądrości i iego przywiązania ku nam.' Slachetne to zaiſte umiarkowanie, ale dla nas fatalne; bo gdyśmy ſię mogli byli spodziewać, że iako prezydent będzie naczelnikiem naszym dożywotnie, teraz możemy go mieć za Króla na chwilę tylko, ponieważ, ieźli z ukończeniem niebezpieczeńſtw naszych ma ſię skończyć panowanie iego, sądzić należy, iż gieniusz i przewaga iego nie dadzą mu długo na naszym tronie zabawić. Nakoniec, iako ograniczył czas, przez który władza iego ma trwać, tak też ograniczy rozciągłość i użycie oney. Nada nam konſtytucyą zabezpieczaiącą religiią naszą, całość kraiu naszego, rowność praw, wolność polityczną i cywilną, nieodzowność przedaży dobr narodowych i wyłączne prawo poſiadania urzędow kraiowych; nada konſtytucyą, zoſtawuiącą moc ſtanowienia podatkow samemu tylko prawu; konſtytucyą nareście, która uświęci i uſtali wszyſtkie wielkie zasady, na których szczęśliwość i

spokoyność ludow polega. Przyrzekł to wszystko Napoleon; a ktoż wątpić może, że się potrafi w obietnicy ziścić? Takie skutki wynikaią z ustawy konstytucyyney, którą wam z tą odezwą przesyłamy. Ludy włoskie! mieycie nadzieię i raduycie się. Od tey chwili zaczyna się bieg swietnego przeznaczenia waszego. Jakaż iest chwała, iaka pomyślność, do któreybyście nie mieli prawa wzdychać? Uyrzycie nie za długo między wami Króla waszego; przybędzie na łono wasze nie tak dla przyozdobienia skroni swoich koroną, iako raczey dla weyrzenia z bliska w potrzeby wasze, dla zgłębienia bliźń niewygoionych ieszcze z ran dawniey zadanych, i dla zatrudnienia się ostatecznym kraiu waszego urządzeniem, któreby lepiey ieszcze spokoyność waszą zapewniło. Wy bieżycie gromadami na przeciw niego; okrzyki i głosy wasze będą uczucia waszego tłómaczami, a on wyczyta z twarzy waszych uszanowanie, uwielbienie, przywiązanie i wdzięczność, którémi dusze wasze tak słusznie będą przeniknione. „

Klassa historyi i literatury starożytney podała tu do rozwiązania następuiące zapytanie: "Wyłuszczyć, iaka była administracya w Egipcie od czasu podbicia tego kraiu przez Augusta, aż do wzięcia Alexandryi przez Arabow; okazać odmiany, iakich w tym przeciągu doznał Egipt, i wyiaśnić, iaki był stan cudzoziemcow osiadłych w Egipcie, a szczególniey żydow „ Nadgroda w tey mierze przysądzona będzie na posiedzeniu publiczuym w pierwszy piątek miesiąca Germinal roku 14 (1806). Podaie także drugie takowe zapytanie: "Wyłuszczyć, iaki był przez trzy pierwsze wieki Hegiry wpływ Mahometanizmu do umysłow, obyczaiow i rządu ludow, do których go wprowadzono.„ Nadgroda w tey mierze przysądzona będzie na posiedzeniu publicznym w pierwszy piątek miesiąca Germinal roku 15 (1807). Każda nadgroda składać się będzie z medalu złotego wartości 1500 fr. Rozprawy w tey mierze powinny bydź napisane w ięzyku francuzkim lub łacińskim, i będą tylko do d. 15 Nivose roku 14 przyymowane.

Od granic Włoskich d. 19. Marca.

Senat Genueński do udania się do Medyolanu aby tam powitali imieniem iego Cesarza Jmci francuzkiego wyznaczył następuiących senatorow: Maglione, Mughella, Frawega, Balli, Roggeri, Cumbiaso, Cambonara Delarne, Cattaneo i Scaffia.

Tenże senat przedłużył na rok ieden ustawę pod d. 16 Marca 1803 zapadłą, mocą którey sądom i trybunałom nadzwyczayna i woyskowa władza iest nadana, dla tem spiesznieyszego ukarania zaboycow i złodzieiow &c. Ludność Rzpltey Liguryyskiey przy końcu roku 1804 wynosiła 620,413 dusz.

Podług iedney gazety Genueńskiey 14000 woyska rossyyskiego wsiadło na okręty w Korfu i na tayną wyprawę iest przeznaczone.

Obawa aby zarazliwa choroba nie rozpoczęła znowu swych spustoszeń w czasie nadchodzącego lata, iak tego smutny w Hiszpanii dał się widzieć przykład, skłoniła kommissyą zdrowia ustanowioną w Medyolanie do użycia na nowo środkow ostrożności dla zabespieczenia kraiow Rzpltey.

Z Strazburga d. 27. Marca.

Xżę Jmć następca Hohenzollern Sigmaringen porawczoray przybył do naszego miasta powracaiąc z Paryża. Wczoray w dalszą do Niemiec udał się drogę wraz z Xciem Jmć panuiącym Hohenzollern Sigmaringen oycem swoim, który tu na spotkanie go wyiechał.

Pomiędzy znakomitemi czudzoziemcami którzy w tych czasach przez nasze miasto przeieżdzali, widzieliśmy Xcia Jmć panuiącego Ysenbourg powracaiącego z Paryża, gdzie

długi czas bawił, do państw swoich, i P. Levingstona bywszego ministra ziednoczonych stanow Ameryki przy rządzie francuzkim, który z Włoch przeieżdzał do Francyi.

P. Metzger członek ciała prawodaczego został mianowany na mieysce zmarłego P Schirmers dyrektorem połączonych spraw de partamentu wyższego Renu.

Od brzegow Menu d. 1. Kwietnia.

Elektor Jmć Arcykanclerz przyiął teraz następuiące Tytuły: *My Karol z Bożey łaski Prymas Niemiecki, Arcybiskup Ratyzboński, Elektor i Arcykanclerz Sgo Państwa Rzymskiego, Xżę Aschaffenburga i Ratyzbony, hrabia Wetzlarski &c.*

Pod dniem 12 Marca b. r. wyszedł dekret od Rady nadworney Rzeszy Niemieckiey względem iednego nagannego artykułu umieszczonego w Gazecie *Reichsanzeiger* pod tytułem: *Rzut oka na reformę w Niemczech Katolickich*; dekretem tym zlecono Xciu Jmci panuiącemu Saxe Gotha aby bez zwłoki wydawcy i cenzorowi tey gazety stawić się kazał i onych ukarał.

Senat Berneński prosił magistratu Auszpurskiego o wydanie sobie zwłokow woyta Steiger w roku 1799 w mieście tym zmarłego. Magistrat do prozby tey przychylił się. Trumna przeto zawieraiąca zwłoki tego człowieka, który tak dobrze zasłużył się swoiey oyczyznie, dnia 26 Marca b r. otworzoną została w przytomności PP. Karola Maja, Rudolfa Steiger i Rudolfa Murtach wszystkich trzech blisko z pokrewnionych z zmarłym woytem Steiger. Ciało znaleziono ieszcze całe, a nadewszystko głowę którą zupełnie rozpoznać można było. Potem trumnę zamknięto i zapięczentowano i w krotce do Berna przewiezioną zostanie.

Z Londynu d. 26. Marca.

Nasz tegoroczny dworski kalendarz umieszcza w genealogii europeyskich monarchow: *Francya. Napoleon I. Cesarz Francuzow, urodzony d. 15 Sierpnia 1769.*

Mowią, że w Gibraltarze będzie mianowany osobny portowy admirał, dla utrzymywania kommunikacyi między krążącemi okrętami i eskadrami na środziemnym morzu i dopilnowania uskuteczenienia wszystkich instrukcyy. Urząd ten zapewne admirał Knight otrzyma.

Lord Moira złożył podług naszych pism naczelnictwo w Szkocyi.

Instalacya nowych kawalerow orderu podwiązkowego iest na dzień S. Jerzego postanowiona, i Król Jmć kazał do tego wielkie poczynić przygotowania. Ciekawość zaś widzow iest tak wielka, iż niektórzy znaczne kwoty pieniężne za mieysca w kapliey windsorskiey ofiarowali. Królewna Elżbieta szyie prześliczną przepaskę dla Króla na tę uroczystość.

Po zwycięztwie Holkara nad półkownikiem Monson w Indyach przyłączyło się do niego wiele stronnikow, ktorzy go byli opuścili. Zdaie on się zagrażać twierdzy Agra, którą Anglicy spieszno fortyfikuią.

Król Jmć bawił się ostatniey soboty z Xciem Kumberladem polowaniem na ielenie.

Hiszpański korsarz Fama z Wigo o 4 armatach i 62 ludźmi osadzony, tudzież hiszpański okręt S. Jozef z Rio de la Platea płynący zabrane zostały przez nasze okręty.

Po iutrze wdzieie dwor żałobę za zmarłą Królową Pruską aż do 9 Maia.

W sobotę dali zachodnio-indyyscy kupcy dla Xcia Klarencyi, który się znowu sprzeciwiał w parlamencie zniesieniu handlu niewolnikami, wspaniały obiad, na którym znaydowało się 200 osob.

Na naszym brzegu na przeciwko Boulogne znayduie się kawał ziemi, zwany Pevensia,

który nie może bydź przyzwoicie ufortyfikowany, ponieważ tam nie można batteryy sypac. Teraz maią tam bydź porobione wieże Martello zwane.

Dworska gazeta sobotnia umieszcza rapport o naszey kupieckiey maltanskiey flocie, w następuiącey treści:

Kapitan Farquhar, dowodzca okrętu Acheron do P. Marsden sekretarza admiralicyi. d. 12 Lutego 1805 z więzienia w Maladze.

Mci Panie! D. 3 Lutego odkryłem równo zświtem dwa obce żagle; o godzinie 8 znacznie się do nas zbliżyły; ia znaydowałem się w tylney straży. O godzinie wpół do 11 zapytała się fregata Arrow przez telegraf o moie względem nich zdanie. Zbliżałem się zaraz do nich i dałem znak Nr. 642 dla Arrowy, płynąłem wciąż ku nim i kwadrans na 12tą dałem znak, że były podeyrzane. Byłem iuż tak blisko nich, że poznałem ie bydź fregatami, a po bakach u głownego łancucha, że były francuzkiemi. Pospieszyłem czem prędzey do Arrowy i dałem znak konwoiowi do upływania. O godzinie w pół do 1wszey zawdzialem angielską banderę. Arrowa dała znak konwoiowi o zbliżeniu się nieprzyiaciela i do rozpuszczenia wszystkich żaglow. Fregaty ścigały nas. O godzinie 4 wołałem na iedną z tych fregat, iakiemi są okrętami; powtorzyła ona to samo pytanie do nas i dała karraczami ognia, który potargał bardzo nasze liny i żagle, nikogo iednak z ludzi nie ranił. My daliśmy na wzaiem ognia, i ciągleśmy strzelali. Arrowa zbliżyła się tymczasem i z boku do niey ognia dawała. Nazaiutrz równo zświtem postrzegliśmy, że oba te okręty niosły francuzka banderę i ieden z nich miał kommondorski znak. Zbliżyły się bardziey ku nam; ia stanełem obok Arrowy. O godzinie 7 i 25 minutach stanęła iedna fregata na wystrzał z muszkietu w równey linii z Arrową, i dała do niey ognia, na który ona odpowiedziała. O wpół do 8 stanęła w równey znami linii i znowu do nas wymierzyła. Rozpoczęliśmy z nią walkę, która trwała aż do przybycia drugiey fregaty do godziny 8 w czasie którym postrzegłem z smutkiem, że Arrowa była przymuszona zwinąć żagle. Musiała bardzo wiele ucierpieć. Widziałem, że daremny był dalszy moy opor; starałem się więc za pomocą żagli umykać, aby spoźnić przynaymniey przez to zabranie moiego okrętu, którego nie mogłem uratować, i dadź czas konwoiowi do ucieczki. Nieprzyiaciel przewyższał mnie atoli w żaglach, i krotko moia ucieczka trwała. O 3 kwadransach na 9tey w czasie ucieczki odebrał moy okręt dwa mocne postrzały, i nieprzyiaciel tuż był zamną, widziałem się bydź przymuszony z naywiększym smutkiem zwinąć żagle przed francuzką fregatą Hortensya o 44 działach, pod kapitanem de la Marre la Mellerie, który widząc moy okręt bardzo skołatany, zabrał z niego officyerow i lud, a sam okręt spalił.

Podp. *Farquhar,*

W tym tygodniu ieszcze wsiędą przeznaczone woyska na środziemne morze na okręty. Kilka regimentow popłynie do Gibraltaru, a głowny korpus do Malty, gdzie znacznie pomnażaią woyska i ammunicye.

Połkownik Smith popłynął na fregacie Dekada z zleceniami do Neapolu.

Okręt Agamemnon od eskadry admirała Orde, przywiosł 978,000 talar. które na 3 hiszpańskich okrętach zdobył. Szalupa Cagle zabrała 5 hiszpańskich statkow, na których między innemi rzeczami znaydowało się poł mill. piastrow.

Z Kantonu donoszą, że w Manilla uzbroiono wielki hiszpański okręt, którym francuzki kapitan dowodzi. Ma krążyć na wyso-

kości Kochinchiny i w chińskich wodach dla niszczeni angielskiego handlu. Faktorowie w Kantonie są o tem ostrzeżeni.

Wczoray wniosł do wyższey izby lord Grenville prozbę irlandzkich Katolikow o nadanie im należnych praw. Jest ona bardzo umiarkowana, i zawiera w sobie między innemi następuiące żądania:

"Prosiemy o pozwolenie przełożyć W. K. Mci: 1) Że my przez świętą przysięgę, którą iako katolicy poddani na dowod naszych politycznych i moralnych zasad składamy, obowięzuiemy się bydź W. K. Mci &ci wiernemi i przychylnemi, bronić z całey siły naszego Króla przeciw wszystkim spiskom i zamachom na iego życie, iego powagi i korony, przykładać się do odkrycia wszelkich zdradzieckich zamachow przeciw W. K. Mci i iego następcom, utrzymywać następstwo korony w familii W. K. Mci wszystkiemi naszemi siłami; — że 2) przez tę przysięgę zrzekamy się daley wszelkiego posłuszeństwa i sprzyiania komukolwiek bądź, rozszczącemu sobie prawo do korony tego państwa; — że 3) odrzucamy i potępiamy naukę iako niechrześciańską i bałwchwalczą, iakoby wolno było pod pozorem odszczepieństwa prześladować kogo bądźkolwiek; — że 4) poczytuiemy za niechrześciańską i bałwochwalczą maxymę, iakoby odszczepieńcowi nie należało się dotrzymywać wiary; — że 5) zrzekamy się, odrzucamy i odprzysięgamy mniemania, iakoby wyklętego od Papieża lub od koncylium Monarchę, wolno było poddanym lub innem osóbom wyzuć z tronu i zamordować; — że 6) nie wierzemy, aby Papież, lub inny iaki obcy Xżę, prałat, kray lub potentat miał iakową władze świątową lub cywilną, zwierzchnosc lub pierwszeństwo w tym kraiu, lub do niego mógł sobie rościć prawo; — że 7) mocno iesteśmy przekonanemi, że żaden akt sam z siebie niesprawiedliwy, niemoralny lub złośliwy, nie może bydź pod pozorem dobra kościoła lub posłuszeństwa władzy kościelney usprawiedliwiony i uniewinniony; — że 8) nie iest artykułem wiary, ażeby kto nie mogł zbłądzić; że 9) nie wierzemy, ażeby grzech iaki od nas popełniony mogł bydź z czyiś iedynie woli odpuszczony, ale każdy powinien szczerze za niego żałować, mocne mieć przedsięwzięcie niepopełniać go więcey i przed Bogiem go usprawiedliwić, inaczey ściąga na siebie nową winę i popełni świętokradztwo; — że 10) zrzekamy się uroczyście obaleuia teraźnieyszego urządzenia kościoła, a zaprowadzenia na to mieysce katolickiego, i obowięzuiemy się nie używać żadnych przywileiow, do których byśmy prawa nie mieli, ani nadwerężać protestanckiey religii i rządu w Irlandyi &c." Bolesno iest dla proszących) mowią daley w swey prozbie) że w tym czasie potrzeba takich przysiąg od nich samych z pomiędzy wszystkich poddanych królewskich; lecz ufaią naypokorniey, że religii, która podobne może dadź zaręczenie, uznaną zostanie od parlamentu za godną zupełney toleranicyi, i że Rzymsko-katolickich poddanych, maiących takowe zasady, uzna za poddanych, na których wierze kray może śmiało polegać. Już 26 lat upłynęło, gdy Monarcha i obie parlamentowe izby irlandzkie publicznie oświadczyły, iż spokoyne od wielu lat postępowanie Katolikow irlandzkich, zasługuie sprawiedliwie, aby zapobiedz ich uciążliwościom i przyspieszyć przez to dobro kraiu. Katolicy składaiący większą część ludności Irlandyi, i przykładaiący się znacznie do dochodow kraiowych, muszą przeto iak nayusilniey prosić o polepszenie ich położenia, ponieważ są nayistotnieyszych praw pozbawieni i od wszystkich urzędow wyłączeni. Proszą zaś o następuiące przywileie: aby należeli do parlamentu, urzędow cywilnych, woyskowych i morskich usług, do korporacyy, giełdow i mieli prawo czyli głos do obierania członkow parlamentowych, i aby wszystkie przeciwne tem żądaniom do tych czasowe ustawy uchylone były. — Prozba iest przeszło od 100. znakomitych osob, lordow, baronow &c. podpisana. Lord Auckland i Hawkesbury oświadczyli się przeciw niey; izba kazała ią tym czasem wydrukować.

Niższey izbie podał tę prozbę P. Fox. "W całym zawodzie (rzekł) moiego parlamentowego urzędowania, nie miałem większego ukontentowania w dopełnieniu moiego obowiązku iak dzisiay, kiedy Irlanczykowie przyzwoitą drogą poszukuią praw swoich." — Na roztrząsanie ich prozby wyznaczono d. 9. Maia.

DODATEK

DO N^ro^ 31.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W e Srodę Dnia 17. Kwietnia 1805.

O pierwszych mieszkańcach wysp St. Domingo, Kuba, Jamaiki i Portoriko, o ich początku, liczbie, obyczaiach, rządzie, religii i t. d. — Wypis z dzieła P. Bryan Edwards.

Nie podpada żadney wątpliwości, iż narody mieszkaiące niegdyś na wyspach Hispaniola, Kuba, Jamaice i Portorico maią iednakowe i wspólne początki. Ten lud łagodny nie był pozbawiony światła nauk. Mowił iednakowym ięzykiem, też same zachowywał uſtawy, i wspolne miał o religii wyobrażenia. Takie było zdanie Krzysztofa Kolumba, potwierdzone przez wszyſtkich współczesnych pisarzow. Podobnież świadczy Las Casas, iż większa część mieszkańcow wyspy Trinité teyże sam miała początek. Rozległość i położenie tey wyspy zachowała ich od napaści Karaibow.

Te narody uważane były iako osady Arrowaukow mieszkańcow Gujany. Nie można w tey mierze Karaibow o błąd posądzać. Swiadectwo Releigha oraz i innych wędrownikow, którzy przed dwoma wiekami zwiedzili Gujanę i Trinitę, powinno bydź dodane na poparcie zdania Karaibow. Ci wędrownicy twierdzą, iż dawni mieszkańcy wyspy Trinité należeli do narodu Arrowaukow, składaiącego ſię podług zapewnienia wszyſtkich wędrownikow, z nader cnotliwego i szlachetnego ludu, ieſt podobieńſtwem, że wyiąwszy Karaibow, wszyſtkie narody tey części nowego świata, wyszły z niezmiernie rozmnożonych Mexykańskich pokoleń. Juan de Grijalwa, ieden z awanturnikow, na wyspie Kuba znalazł w roku 1518 na brzegu Jukatany naród, mowiący ięzykiem mieszkańcow tey wyspy. Dzieiopisowie różnią ſię mocno w swoich zdaniach względem liczby tego narodu, w czaſie iego wynalezienia przez Krzysztofa Kolumba. Las Casas wnosi, iż dochodziła sześciu milionow. Podług Oviedo wyspa St. Domingo miała milion ludności, a Martyr piszący pod przewodnictwem Kolumba, doprowadza iey liczbę do 1,200,000. Ta oſtatnia rachuba naywięcey może do prawdy ſię zbliża. Sądząc z tey wyspy o innych, i biorąc miarę z ich rozległości, zdaie ſię, iż rachunek La Casy znacznie ieſt przesadzony. Naywięcey podobno zgodzimy ſię z prawdą, gdy całkowitą liczbę mieszkańcow tych wysp zamiaſt sześciu, zmnieyszemy do trzech millionow. Okropna rzeź popełniona przez Hiszpanow każe nam pragnąć, ażeby ta liczba znacznie była przesadzoną; i pewnie tak bydź musiało: nayprzod przez Towarzyszow Kolumba, którzy z wrodzoney chluby mogli wyſtawiać swoie zdobycze w nayokazalszym obrazie; potem przez cnotliwego La Casas, którego gorliwa litość uniosła za granice prawdy, w podaniu rachunku powiązanego z hiſtoryą zbrodni i okrucieńſtw iego współziomkow.

Całą odzieżą mieszkańcow tych wysp, był pas wełniany, który u kobiet dochodził aż do kolan. Dzieci oboiey płci zawsze były nagie. To pokolenie lepiey było wychowane, lecz mniey silne od Karaibow. Kolor iego twarzy podług Kolumba był ciemny nakształt wieśniakow hiszpańskich, ogorzałych od wiatrow i słońca. Tak iak Karaibowie, lud ten odmieniał kształt czaszek swoich dzie-

ci, lecz innym sposobem; ściskał przód głowy, przez co rozszerzały się tylne iey części. Ta operacya, mowi Herrera, nadawała taką tęgośc czaszce, że często pałasz Hiszpański strzaskał się na niey bez skaleczenia głowy. Włosy mieli iednostaynie czarne i krotkie, twarze niemiłe i szpetne, nosy spłaszczone, lecz wspoyrzeniu okazywali osobliwszą dobroć, a cała ich postać dawała wyobrażenie rzętelności, cnoty i łagodności.

Teraźnieysi filozofowie czynili wiele domysłow o fizyczney tego ludu niedołężności; wystawiali ich, iako niezdatnych do pracy, nikczemnych, oboiętnych na piękność, i nie czuiących miłości. Tę naturalną słabość przypisywali niektórzy używaniu pokarmow roślinnych, inni utrzymywali, iż lud ten z przeznaczenia swoiego miał mnieysze namiętności od Europeyczykow; lecz połączenie tych wszystkich domniemań widocznie ich błąd okazuie. Widzieliśmy, iż oziębłość dla kobiet była właściwym przymiotem Karaibow, pokolenia silnego i żarłocznego; lecz ta nieczułość nie była wadą naszych wyspiarzow. Ich przywiązanie do kobiet, nie było gwałtownem i przemiiaiącem poruszeniem młodego wieku, lecz było to czucie trwałe, było to sprawą całego ich życia. Wpływ klimatu robił ich bardziey czułemi, a wolni od zamieszania woyny, od tego gorącego pragnienia zemsty, która była ustawicznem udręczeniem Karaibow, podawali się zupełnie instynktowi natury.

Jeżeli w czem przebrali miarę, to w zbyteczney zmyślności, i teyto przyczynie wielu pisarzow przyznaie początek nieszczęśliwey choroby, którey iad zemścił się nad swpustoszycielem Ameryki, ieżeli w samey rzeczy iest prawdą, iż ta choroba przyniesiona była z St. Domingo do Hiszpanii, o czem iednak po tylu rozmaitych dowodach wątpic ieszcze iest wolno.

(*Reszta potem.*)

CENA ZBOŻ

Na targu w Krakowie d. 9. Kwietnia 1805.

Korzec Pszenicy	zł. pol.	46	do 52.
— Zyta		44	— 48.
— Jęczmienia		28	— 32.
— Owsa		15	— 17.
— Grochu		38	— 44.
— Kaszy iaglaney		70	— 72.

W Wiedniu d. 7. Kwietnia.

Meca wynosząca pół korca naszego:

— Pszenicy	zł. pol.	26	do 35.
— Zyta		24	— 32.
— Jęczmienia		20	— 22.
— Owsa		12	— 18.

W Brynie d. 6. Kwietnia.

Meca Pszenicy	zł. pol.	38	do 48.
— Zyta		38	— 40.
— Jęczmienia		28	— 31.
— Owsa		15	— 17.
— Prosa		36	— 40.

W Gdańsku d. 9. Marca.

Szefel czyli pół korca naszego w złocie hollend. (Na łaszt wchodzi 60 szeflow) E

— Pszenica	zł. pol.	22	do 26½.
— Zyto		12	— 14.
— Jęczmień		7	— 10.
— Owies		6	— 7.

DONIESIENIA.

Mistrz, który nas chce uczyć sztuki przedłużenia życia, a przynaymnieyzachowania w czerstwości umysłu i ciała, aż do naypoźnieyszey starości? W setnym roku własnego życia mogł miec dopiero prawo przełożenia nam swoich nauk z napisem *Experto crede.* Wierzay doświadczeniu. — Nie, Czytelniku, nie mam ieszcze tlu lat, liczę dopiero 80 i wnet się skończy 20 iak wiernie i z iak naypomyślnieyszym skutkiem wykonywam podane w tem dziele przepisy. Zacząłem cokolwiek niezvchło i tego iedynie żałuię. Spodziewam się iednak przy Boskiey pomocy za lat 20 wydadź na nowo dzieło moie i to zbogacic nowemi postrzeżeniami, których mi dostarczy doświadczenie. Bądź więc cierpliwy i pozwol mi tey krotkiey zwłoki a obaczysz spełnione twoie żądania.„

Na mocy naywyższey kancellaryi dekretu pod 24 Stycznia t. r. nayłaskawiey potwierdzono zostało, iż dla nowo uregulowanego Magistratu Cyrkularnego miasta Radomia następuiące osoby ustanowionemi bydź maią.
1mo. Burmistrz z pensyą roczną 600 *Zł.* ryń.
2do. Syndyk wraz i pierwszy Assessor 500 *Zł.* ryń.
3tio. Assessor z pensyą - - 300 — —
Do ktorych trzech mieysc kompetenci nietylko zaświaddczeniami moralności, ale też i z obydwoch linii tak polityczney, iako też i sądowey dekretami zaopatrzeni bydź maią.
4to. Aktuaryusz z pensyą 250 *Zł.* ryń.
5to. Protokolista wraz Expedytor i Registrator 250 *Zł.* ryń.
6to Kancellista wraz i Substytut forszpanowy 200 — —
7mo detto wraz konskrypcyyny i kwaterunkowy Kommissarz 150 *Zł.* ryń.
Do których tu wyrażonych mieysc kompetenci maią się podobnież zaświadczeniami moralności, iakoteż posiadaniem ięzyka niemieckiego, łacińskiego i polskiego z charakterami złączonych zaopatrzyc i prożby swe naydaley do ostatniego Kwietnia t. r. Urzędowi Cyrkularnemu Radomskiemu podać.
Naostatek kompetenci o mieysce Burmistrza i Syndyka teoryczną i polityczną wiadomość względem praw kryminalnych zaopatrzeni bydź maią. W Krakowie 27 Marca 1805.

Niżey podpisany donosi Publiczności, iż w iego korzennym handlu w Krakowie na rogu sławkowskiey ulicy, znayduie się znowu na ten rok prawdziwe i świeże nasienie styryyskiey koniczyny, w większey i mnieyszey ilości do sprzedania, za którey dobroć ręczy.
Piotr Steinkeller.

Gdy mieysce Syndyka w Magistracie Myślenickim z pensyą roczną 250 *Zł.* ryń. zawakowało, dla osadzenia którego na mocy Wysokiego Gubernialnego Dekretu pod 10 t. m. wypisuie się konkurs z tym dodatkiem, aby życzący sobie prożbę swą zaopatrzywszy też dekretami tak z linii polityczney iako też i sądowey Urzędowi Cyrkularnemu Myślenickiemu podali. W Krakowie 27 Marca 1805.

Woda Mineralna kwaśna Kryniçka, zdrowiu ludzkiemu wiele pomocna, przez PP. fizyków akademii Lwowskiey za skuteczną uznana i approbowana, sama przez się lub z wytrawnym winem do picia akkomodowana, znayduie się do przedania w flaszach szklanych tak w małych iak i w wielkich partyach, tudzież poiedynczo flaszkami za pomierną cenę: iako to w Nowym Sandeczu w handlu P. Mikołaia Bosewitza, w Krakowie w handlu P. Błażeia Józefa Lipnickiego na Floryiańskiey ulicy pod znakiem Wiewiorki w kamienicy P. Benedykta Kubetzkiego pod Nrem 508, w Lwowie w handlu P. Karola Praxmayera w rynku w kamienicy Bozkow, w Tarnowie w kompanii handlu PP. Herbst i Praxmayer w kamienicy P. Wagnera.
Życzący sobie tey skuteczney wody używać, do wyżey wspomnionych mieysc udać się i referować maią.
Oprocz tego od 1go Maia do ostatniego Września r. b. na samym mieyscu przy wodzie w Krynicy w cyrkule Sandeckim w państwie kameralnym Muszyńskim wszelkie potrzeby dla gościnnych osób na te Mineralne wody zieżdzaiących, nietylko po dostatkiem, ale i w pomier-

ney cenie (to ieſt towary wszelkie, wina, &c. &c.) iako Kontrahent doſtawić ſtarać ſię będzie.

Jan Mikołay Bosewitz, Kupiec Nowosandecki.

Rada Oyca dla Còrki. — Dzieło płci piękney poświęcone przez Campe, świeżo w oyczyſtym iezyku wydane, nigdy dosyć zaleconym bydź może wszyſtkim słusznym Panienkom. Jego iſtotą ieſt: Wykład prawdziwego przeznaczenia płci niewieściey, i podanie środkow prowadzących do tegoż przeznaczenia. — Rozumni i na los swych dobrych corek czuli rodzice uznaią to wyborne dzieło zbiorem naylepszych myśli i wskazaniem tey drogi, po ktòrey idąc płec niewieścia koniecznie doydzie do rzetelnego uszczęśliwienia ſię. Tego dzieła w cenie 5 zł. pol. doſtac można w Krakowie na Piasku na ulicy pańskiey pod Nrm. 84 u Franciszka Słonińskiego bywszego Nauczyciela w szkołach Krakowskich, który ſię JJ. WW. Państwu i wszelkiey godności Obywatelſtwu nayuſilniey poleca.

Magiſtrat Miaſta C. K. Stołecznego Krakowa ninieyszemi do wiadomości podaie, iż na dniu 22 Kwietnia 1805 roku o godzinie 3ciey po południu na nowym Ratuszu licytacya względem żądanego wypuszczenia używania łamania kamienia z gory mieyskiey Laſſota za Wisłą leżącey pod naſtępuiącemi warunkami odprawiać ſię będzie:

1) Obeymicielowi teyże będzie wolno tyle sążni kubicznych kamienia wapniſtego w powyzszym łamowisku, ile tylko będzie chciał łamać, iednakże swoiemi własnemi ludzmi i naczyniem.

2) Cena fiskalna iednego sążnia kubicznego *na Olborę* ieſt kr. 30 uſtanowiona.

3) Ten z licytantow obeymicielem zoſtanie, który ſię z obowiąże naywiększą liczbę siągow kubicznych w tymże łamowisku, przez ieden tydzień lub mieſiąc wyłamac, a oraz naywiększą kwotę za dozwolenie Olbory zapłacić.

4) Maią licytanci przed licytacyą 50 zł. ryń. iako zakład złożyć.

5) Pozwolenie możności łamania, zaczyna ſię zaraz z dniem ukończoney licytacyi.

6) Obeymiciel ieſt obowiązany w iednym tygodniu lub iednym mieſiącu, tyle siągow kubicznych, ile przy licytacyi podał a nie mniey wyłamać. Ma zaś tenże za tylą liczbę siągow kubicznych, ilą ſię w ciągu tygodnia i mieſiąca wyłamać zobowiązał, choćby ią nie wyłamał, nieodmiennie podług przy licytacyi uſtanowioney ceny do kaſſy mieyskiey złożyć, więcey łamać zaś iak ſię przy licytacyi podiął ieſt mu ze wszech miar wolno.

7) Tenże ieſt obowiązany na końcu każdego tygodnia to ieſt: w sobotę wyłamaną liczbę siągow kubicznych, tuteyszemu ekonomowi uſtnie oświadczyć.

8) Po upłynieniu zaś każdego mieſiąca dla z weryfikowania tygodniowych raportow kommiſſya na pomienioną gorę wyznaczona i wypadaiąca summa, którą obeymiciel za wyłamane przez ten mieſiąc kamienie do kaſſy mieyskiey zapłacić ma, oznaczona będzie.

9) Odeymiciel nie będzie mogł przed uskutecznioną wyżey rzeczoną weryfikacyą ani iednego kamienia z wyłamanych tamże siągow pod karą czer. zł. 100 wywieśc kazac.

10) To pozwolenie ieſt tylko prekaryczne, to ieſt, iż Magiſtrat może Obeymicielowi w ktorymkolwiek dniu dalsze łamanie kamienia (bez naymnieyszey przez Obeymiciela rościć sobie mogącey do Miaſta iakieykolwiek o uszkodzenie pretensyi) wypowiedzieć, i zaſtanowić, a dozwolenie łamania z ſtrony Obeymiciela w mieſiąc potemże wypowiedzeniu uſtać ma.

11) Wkłada ſię także na obeymiciela obowiązek pilnowania, ażeby nie maiący prawa, tegoż łamowiska kamienia nie uszkadzali, i będzie winien tenże takowe wypadki natychmiaſt Ekonomowi oznaymić.

12) Obeymiciel zaraz po podpisaniu protokułu do tego układu obowiązany będzie, a gdyby ten

13) Popodpisaniu z swoiey ſtrony protokołu od tego układu odſtąpił, na ten czas iego zakład przepaść ma, i na iego koszta i niebespieczeńſtwo, będzie druga Licytacya wypisana.

Gollmayer,

Z Rady Magiſtratu C. K. Stołecznego Miaſta Krakowa.
Dnia 5go Marca 1805 roku.

de Nikoledon.